

det bedste og et talrigt Mandstaf, naar vi ikke i den anden Retning ere istand til at gjøre Fyldest. Jeg skal indskrænke mig til disse Bemærkninger.

Winther: Jeg skal kun gjøre et Par korte Bemærkninger, idet jeg, hvad Hovedbetragtningen af denne Lov angaar, ganske kan slutte mig til, hvad der fremkom fra det ærede Medlem for Høisteds Amts 3die Valgkreds (Bagger). Det var efter min Mening en saa sund og naturlig Opfattelse, der gjorde sig gjældende gjennem hans Foredrag, og den stemmede i den Grad overens med, hvad jeg tidligere her har forfægtet, at det kun kunde være mig særligt tilfredsstillende at høre hans Udtalelser, hvortil jeg derfor ganske kan henholde mig. Det ærede Medlem for Rjøbenhavns 3die Valgkreds (Tvermoes) mente, at de eneste Grunde, der burde være afgjørende ved Behandlingen af denne Lov, vare de militære Sagkyndiges Grunde, saaledes at altsaa det militære Synspunkt skulde være det ene Afgjørende i denne Sag. Det ærede Medlem for Høisteds Amt mente derimod, at man skulde lade sig lede af politiske og tillige af finansielle Grunde, og dette Standpunkt forekommer mig at være mindre ensfaldigt end det, hvorpaa det ærede Medlem fra Rjøbenhavn stod. Svortil skal Hæren bruges? spurgte det ærede Medlem for Høisteds Amt. Det maa bestemmes, svarede han, efter den politiske Stilling, hvori vi befinde os, og det synes ogsaa mig, at dette maa være det Ledende i hele denne Sag, men ingenkunde det, som de Mænd, der leve af den militære Forretning — jeg mener de betalte Sagkyndige, Officererne — mene om, hvorledes vi i det Hele skulle indrette vort Krigsvæsen; jeg kunde albrig anse det for rigtigt at lade dem have den afgjørende Indflydelse herpaa. Idet jeg nu imidlertid ikke skal forbyde mig videre i denne Sag, vil jeg dog gjøre en Bemærkning om den foreliggende Lovs hele Stilling. Jeg har, da den gjældende Hærløvs forelaa, gjort al den Modstand imod den, som det var mig mulig at gjøre. I Forbindelse med nogle andre Medlemmer havde jeg stillet Forslag til et andet Grundlag for vor Hærs Ordning. Vi foreslog en Lov, hvori der skulde tages visse Bestemmelser til Beskyttelse for det udførene Mandstaf, og dernæst en Hærlan, som fik sit Udtryk gjennem Bevillinger paa Finantsloven, saaledes at det altsaa ikke var en særlig Lov, der blev det Regulerende, men Finantsloven selv gjennem det Grundlag, den godkjendte. Det forekommer mig, at Erfaringen nu har vist, at det kunde have været meget heldigt, om noget Saadant var blevet vedtaget, thi man har jo set, at Regjeringen ved flere Leiligheder har været nødt til at komme med særlige Love om Forandringer i Hærløven og det endog angaaende temmelig smaa Bestemmelser deri. Det er i det Hele efter min Mening en stor Feil, at Hærens Forhold, hvorved

det ofte kan være i høi Grad vigtigt, at enkelte Bestemmelser hurtigt og let kunne blive forandrede, skulle undertastes hele den vidtløftige Lov, som de almindelige Lovgivningsarbejder have at gaa, og før vi derfor gaa over til at lade det være Finantsloven, som til hver enkelt Tid har at tage Hensyn til Hærens Tær og til de Forhold, hvori Landet til den Tid befinder sig, tror jeg ikke, at vort Hærvæsen kan blive vel indrettet. Det har undret mig at høre den Maade, hvorpaa flere ærede Medlemmer i Dag have udtalt sig angaaende Hærmandskabets Indøvelse; thi naar man hørte dem, skulde man tro, at vort Land var en stor Hærmagt i Europa, var en saadan Militærstat, i hvilken Borgernes vigtigste Formaal var at være Medlemmer af Hæren (Kosod: Spr!). Sa, jeg vil ikke opholde mig videre ved de Udtalelser, vi hørte af det ærede Medlem fra Bornholm (Kosod); og jeg skal kun bemærke, at det glæder mig, at han ikke er ved Styret; thi ihvor vel han er meget ministeriel, tror jeg dog, at han gaar noget videre end selve Ministeriet; han er i alt Fald mere uforbeholden i sine Udtalelser. Jeg skal altsaa ikke opholde mig ved det ærede Medlem, men kun sige, at Omstændighederne nu ere gunstige for at gaa over til den Ordning, jeg onsker. Den Lov, som nu gjælder, er jo indrettet saaledes, at Regjeringen kan beholde den, saa længe den onsker det. Repræsentationen kan albrig faae den affskaffet; man kan vedblive hvert Aar at forelægge os Forslag, og naar vi ikke kunne komme til Enighed om dem, bliver den ved at gjælde i det Uendelige. Det er en Grobring, som man engang har gjort, og den holder man fast paa, idet man dog søger hvert Aar at erobre lidt Mere. Dette er Tilfældet med det Forslag, som nu foreligger, og derfor Forholdet blev saaledes, som det ærede Medlem for Rjøbenhavns 3die Valgkreds (Tvermoes) ønskede, nemlig at kun de rent militære Anskuelser skulde gjøre sig gjældende ved denne Sag, er jeg overtydet om, at der for Fremtiden, ligesom nu, hvert Aar blev forlangt noget Mere til dette Statspiemeds Udførelse. Nu ere altsaa Omstændighederne saaledes, og jeg spørger da, om det ikke fra Repræsentationens Side vilde være heldigt, at den, naar den ikke er tilfreds med Hærløven, søgte at faae Sagen ordnet gjennem Finantsloven, saaledes at man gjennem denne, der gjælder for et enkelt Aar, suspenderede den anden Lov for det paagjældende Aars Vedkommende. Hærløven burde i Grunden ogsaa kun betragtes som etaarig, da den jo hvert Aar skal forelægges til Revision, og jeg spørger, om man da ikke lige saa godt kan lade det være en Slags som en anden Slags etaarig Lov, der afgjør, hvorledes disse Forhold skulle være? Hvad er imidlertid da naturligt, enten at det bliver en særlig Lov, som behandler Sagen, eller at den behandles gjennem den Lov, som ogsaa skal afgjøre Noget i dette Forhold, nemlig